

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Meldingen meldpunt

Bronstudie 6 bij het sectorrapport Geweld in de residentiële LVB-jeugdsector

Wissink, I.; Okkerman, C.; Moonen, X.

Publication date

2019

Document Version

Final published version

Published in

Bronstudies bij het sectorrapport Geweld in de residentiële LVB-jeugdsector

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Wissink, I., Okkerman, C., & Moonen, X. (2019). Meldingen meldpunt: Bronstudie 6 bij het sectorrapport Geweld in de residentiële LVB-jeugdsector. In *Bronstudies bij het sectorrapport Geweld in de residentiële LVB-jeugdsector* (pp. 158-172). Universiteit van Amsterdam. <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/06/12/onvoldoende-beschermd-geweld-in-de-nederlandse-jeugdzorg-van-1945-tot-heden/Bronstudies+geweld+in+de+residenti%C3%A5le+LVB-jeugdsector.pdf>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Meldingen meldpunt

Bronstudie 6 bij het sectorrapport Geweld in de residentiële LVB-jeugdsector

Inge Wissink, Carina Okkerman en Xavier Moonen

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2019

Bronstudies bij het sectorrapport Geweld binnen de residentiële LVB-jeugdsector (1945- heden)

1. Archiefonderzoek: methodologische verantwoording
Anton van Renssen, Hanneke Creemers en Xavier Moonen
- 1a. Archiefonderzoek: Vereniging Kinderzorg 1950-1980
Anton van Renssen, Hanneke Creemers en Xavier Moonen
- 1b. Archiefonderzoek: Pameijer en Maasstad 1980-2005
Anton van Renssen, Hanneke Creemers en Xavier Moonen
2. Meldingen Inspectie
Inge Wissink, Natascha Zwalua en Xavier Moonen
3. Enquête medewerkers
Inge Wissink, Anne-Marie van Dijken en Xavier Moonen
4. Interviews sleutelfiguren
Inge Wissink, Anna Snijder en Xavier Moonen
5. Interviews (oud-)pupillen
Hanneke Creemers, Julia Offermans en Xavier Moonen
6. Meldingen meldpunt
Inge Wissink, Carina Okkerman en Xavier Moonen

Meldingen meldpunt

1. Inleiding

2. Methode

- 2.1 Steekproef
- 2.2 Procedure
- 2.3 Instrumenten
- 2.4 Analyse

3. Resultaten

- 3.1 Wat is er gebeurd?
- 3.2 Hoe heeft het geweld kunnen gebeuren?
- 3.3 Wat zijn de gevolgen geweest?
- 3.4 Discontinuïteit of continuïteit?

4. Discussie

- 4.1 Beperkingen
- 4.2 Samenvattende conclusies

Meldingen meldpunt

1. Inleiding

De algemene vraagstelling van voorliggende bronstudie was wat er op basis van de informatie in de meldingen te zeggen is over de omvang van het geweld, de aard van het geweld, de gevolgen van het geweld en de reacties op het geweld ten aanzien van minderjarigen in OBC's (of de voorlopers ervan; verder: OBC's) sinds 1945 – heden. De eerste deelvraag was: Wat kan er op basis van de informatie in de meldingen gezegd worden over wat er is gebeurd sinds 1945 – heden? De tweede deelvraag was: Wat kan er op basis van die informatie gezegd worden over hoe dit geweld heeft kunnen gebeuren? De derde deelvraag luidde: Wat kan er op basis van de informatie in de meldingen gezegd worden over de gevolgen voor de slachtoffers?

2. Methode

2.1 Steekproef

Om inzicht te krijgen in de beleving van huidige en oud-pupillen van OBC's met betrekking tot hun verblijf in de instelling en hun ervaringen met geweld, zoals toegepast door begeleiders of door andere opgenomen kinderen, zijn 14 meldingen die zijn gedaan bij het meldpunt van de Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg onderzocht. Dit waren de meldingen die ten tijde van de start van de analyse voor deze bronstudie (1 februari 2018) waren gedaan bij het meldpunt van de commissie. Deze bronstudie stelde ons in staat om een beeld te schetsen van incidenten zoals die werden beschreven door slachtoffers zelf, en die zich hebben voorgedaan in de gehele periode van 1945 -heden. Van de veertien meldingen hebben 12 (oud-)pupillen zelf melding gedaan en bij twee meldingen had een ouder melding gedaan over hun kind. Het ging om elf mannelijke, twee vrouwelijke en één interseksueel slachtoffer van geweld. De leeftijd van de slachtoffers ten tijde van de melding bij het meldpunt van de commissie varieerde van 19 tot 70 jaar (de gemiddelde leeftijd was 43.8 jaar). Het gerapporteerde geweld in de instellingen had plaatsgevonden tussen 1953 en 2016. Gemiddeld werden de slachtoffers 8.2 jaar lang blootgesteld aan de verschillende vormen van geweld. In totaal hadden de twaalf slachtoffers of hun ouders melding gedaan van geweld in, en daarbij namen genoemd van, 30 verschillende instellingen voor minderjarigen met een LVB (d.w.z. van instellingen waar de slachtoffers geweld hadden meegemaakt). Vijf instellingen werden door meerdere slachtoffers genoemd.

2.2 Procedure

De melders hadden zich uit eigen beweging, gemeld. De Commissie had bekendheid gegeven aan het meldpunt, onder andere door contact te zoeken met OBC's en hen te informeren over het bestaan van het meldpunt geweld in de jeugdzorg. Daarnaast is er in de Nederlandse media aandacht geweest voor het onderzoek naar geweld in de Jeugdzorg waarbij tevens een oproep om melding te doen van geweld bij het meldpunt is vertoond.

2.3 Instrumenten

Met een meldformulier, opgesteld door medewerkers van het meldpunt, konden slachtoffers van geweld in de jeugdzorg melding doen van geweld. Met behulp van dit meldformulier hebben slachtoffers of hun ouders informatie gegeven over het geweld dat de kinderen hadden meegemaakt en toestemming gegeven voor het gebruik van de gegevens voor het onderzoek van de commissie. Indien hier toestemming voor werd gegeven, door de slachtoffers of de ouders, werd er op een later moment telefonisch contact opgenomen door een medewerker van het meldpunt om nog enkele vragen (ter opheldering) te stellen. Vragen werden gesteld over wat er precies was gebeurd, waar dit gebeurd was (in welke instelling), wanneer het ongeveer gebeurd was, door wie het geweld gepleegd werd, met welke frequentie en welke gevolgen het geweld voor het slachtoffer had gehad (destijds, en wellicht nu nog steeds). De medewerker van het meldpunt beoordeelde tijdens het telefoongesprek of er de mogelijkheid was om vragen te stellen over de context, zoals de sfeer (het klimaat) binnen de instelling, over mensen die mogelijk op de hoogte

waren van het geweld en of er ooit iets was veranderd gedurende het verblijf in de desbetreffende instelling. Per 'case' werd er een meldingsverslag geschreven en dit werd in een databestand verwerkt. Gezien de aard van deze vertrouwelijke gegevens is er een geheimhoudingsverklaring opgesteld en getekend door de betrokken onderzoekers. De betrokken onderzoekers hebben daarnaast een Verklaring Omtrent Goed Gedrag (VOG) aangevraagd. Er zijn tevens verschillende strikte maatregelen getroffen ter bescherming van de gegevens en de waarborging van de anonimiteit van de slachtoffers, zoals het anoniem en versleuteld overhandigd krijgen en verwerken van de gegevens. De huidige studie is ook goedgekeurd door de Commissie Ethiek van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam.

De medewerker van de commissie heeft voor elke melding bij het meldpunt achterhaald onder welke sector van de jeugdzorg het ging. De medewerkers van het meldpunt hebben de meldingen ook geanonimiseerd en vervolgens overhandigd aan de onderzoekers van voorliggende bronstudie. Het ging hier alleen om de meldingen van geweld dat zich in instellingen in de LVB-sector (OBC's/voorlopers) had voorgedaan. Wanneer het geweld waarover een slachtoffer of de ouder rapporteerde niet had plaatsgevonden in een OBC/voorloper dan werd deze melding niet meegenomen in huidig onderzoek. Alle resulterende 'LVB-meldingen' (d.w.z. meldingen van geweld in OBC's/voorlopers) die gedaan zijn tot aan 1 februari 2018 zijn meegenomen in voorliggende bronstudie.

De meldingen zijn onderverdeeld in meldingen over de vijf vormen van geweld volgens het categorieënsysteem zoals dat is opgesteld door de commissie. Het gaat hier om: 1) lichamelijke verwaarlozing, zoals het ontzeggen van medische zorg en gebrekkige voeding/kleding, 2) lichamelijke mishandeling, zoals slaan en schoppen, 3) geestelijke verwaarlozing, zoals het niet verkrijgen van liefde, 4) geestelijke mishandeling, zoals kleineren en uitschelden en 5) seksueel misbruik. Meldingen in categorieën 1 en 2 verwijzen naar fysiek geweld, meldingen in categorie 3 en 4 naar psychisch geweld, en meldingen in categorie 5 naar seksueel geweld.

2.4 Analyse

Vanwege het geringe aantal meldingen zijn de gegevens veelal beschrijvend geanalyseerd via een proces van ordenen, samenvatten, en het maken van overzichten. Dit betekende dat de onderzoeker de meldingen verwerkte in een Word-document en dat zij per case aandacht besteedde aan de onderwerpen: type geweld, slachtoffer, pleger, omschrijving geweld, gevolgen, en andere kenmerkende zaken. De coderingen zijn vervolgens ingevoerd in SPSS 24.0 en werden omgezet in frequenties en op basis hiervan zijn beschrijvende uitspraken gedaan. Op die manier is geprobeerd om een algehele indruk te krijgen van de meldingen, en van de inzichten die zij gaven met betrekking tot de drie onderzoeksvragen.

3. Resultaten

3.1 Wat is er gebeurd?

In de 14 meldingen samen kwamen alle vormen van geweld voor (zie Tabel 6.2). De meeste slachtoffers (13 van de 14) hadden ook meer dan één vorm van geweld meegemaakt gedurende hun verblijf in de instelling(en) (gemiddeld hadden de slachtoffers te maken gehad met drie verschillende vormen van geweld). Plegers van het geweld waren bij alle 14 slachtoffers medewerkers van de instelling(en) en bij een aantal slachtoffers hadden daarnaast medepupillen (8 van de 14) geweld gepleegd. Alle slachtoffers of hun ouders die zich meldden waren in ieder geval slachtoffers geworden van geestelijke mishandeling (of: psychisch geweld). Slachtofferschap van lichamelijke mishandeling (of: fysiek geweld) kwam eveneens vaak voor. Vervolgens kwam seksueel misbruik (of: seksueel geweld) het meest voor en een deel van de slachtoffers was (ook) blootgesteld aan lichamelijke en geestelijke verwaarlozing. Concrete gedragingen per type geweld worden weergegeven in Tabel 6.1. Hieronder enkele citaten ter illustratie van het geweld dat gemeld is bij het meldpunt.

We werden uitgemaakt voor debielen door de begeleiding.

De groepsleiding liep met een stok achter je aan en met één verkeerd woord werd je geslagen.

We werden geslagen als we niet luisterden en moesten de hele nacht op de gang staan. Zonder eten werden we naar bed gestuurd en familie mochten we één keer in de 2/3 maanden zien, maar we mochten ze niet alleen spreken.

Pater nam mij apart en ik moest mij uitkleden. De pater kleepte zich ook uit en betastte mij. Ik moest de pater aftrekken. Dit vond elke zaterdag en zondag plaats.

Er was sprake van seksueel misbruik van de jongeren onderling. De meisjes moesten seksuele handelingen uitvoeren voor bijvoorbeeld shag.

De informatie in de meldingen bij het meldpunt liet verder zien dat *medewerkers* alle 5 de vormen van geweld hadden gepleegd richting de slachtoffers. Volgens de melders pleegden *groepsleden* lichamelijke mishandeling, geestelijke mishandeling en/of seksueel misbruik (zie Tabel 1).

Tabel 1. Concrete gedragen per type geweld zoals beschreven in de meldingen bij het Meldpunt van de Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg.

Type pleger	Type geweld	Voorbeelden van concrete gedragingen in de meldingen
Medewerker	Geestelijke mishandeling	Het getuige zijn van geweld/verwaarlozing/seksueel misbruik bij anderen, pesten, dwang toepassen, angst veroorzaken, bedreigen, het schenden van de privacy, vernederen, opsluiten, isoleren, indoctrineren en gedwongen anticonceptie.
	Lichamelijke mishandeling	Duwen, haren trekken, slaan, schoppen, toebrengen van brandwonden, blootstellen aan extreme kou, verstikking en ophangen.
	Seksueel misbruik	Onnodige aanrakingen, onnodige ontkledingen, onnodig inwendige en uitwendige onderzoeken, aanrandingen en verkrachtingen.
	Lichamelijke verwaarlozing	Te weinig/slecht te eten kregen, weinig mogen douchen en medische verwaarlozing.
	Geestelijke verwaarlozing	Het onthouden van liefde, onderwijs-verwaarlozing en weinig kansen krijgen om familiebanden te onderhouden.
Medepupil	Lichamelijke mishandeling	Slaan en het gooien van voorwerpen.
	Geestelijke mishandeling	Pesten, bedreigingen, en getuige van seksueel misbruik onder pupillen onderling.
	Seksueel misbruik	Onnodige aanrakingen/aanrandingen en gedwongen prostitutie.

Met betrekking tot de frequentie van het ervaren geweld lieten de meldingen zien dat bijna alle slachtoffers (92.9%) rapporteerden dat zij dagelijks waren blootgesteld aan het geweld. In het geval van de slachtoffers die dagelijks waren blootgesteld aan geweld ging het meestal om geestelijke mishandeling. Lichamelijke mishandeling kwam het vaakst wekelijks voor en over seksueel misbruik werd het vaakst beschreven dat dit meerdere malen voorkwam in de periode dat de slachtoffers verbleven in de instelling(en). Andere vormen van geweld kwamen minder frequent voor. Daarnaast was het bij een aantal slachtoffers onbekend op basis van de informatie in de meldingen met welke frequentie zij dit geweld meemaakten.

Enkele slachtoffers meldden iets over de specifieke locatie van het geweld en noemden bijvoorbeeld dat het geweld had plaatsgevonden in het klaslokaal of de ontbijtzaal. Seksueel misbruik gebeurde vaak op minder openbare plekken in de instelling, zoals in de eigen slaapkamer of de slaapkamer van de medewerker. In één melding was terug te vinden dat seksueel misbruik ook voorkwam buiten het instellingsterrein, en soms ook in combinatie met andere vormen van geweld, zoals geestelijke mishandeling en/of lichamelijke mishandeling. De melders gaven verder aan dat het geweld ook vaak in het openbaar en soms ook in groepsverband werd gepleegd en dit betekende dat er (bijna) altijd medeplegers of tenminste getuigen waren van de situaties waarin de melders slachtoffer waren van geweld, en dat de slachtoffers zelf ook getuigen waren van situaties waarbij groepsleden slachtoffer werden van geweld. Verder meldden drie van de slachtoffers (21.4%) ook bekend te zijn (geweest) met geweld in de thuissituatie.

Als het ging om medewerkers als plegers, dan waren ook vaak andere personeelsleden van de instelling betrokken als (mede)plegers. Het 'andere' personeelslid was dan meerdere malen een andere frater, broeder of zuster, de docent(en) van de school van de instelling en éénmaal werd de directrice van de instelling beschreven als medepleger. In de meldingen bleken verder vooral mannelijke medewerkers (fraters, broeders) plegers te zijn van geweld, maar daarnaast waren er dus enkele vrouwelijke plegers van geweld. De situaties die beschreven werden waren extreem en luguber, vaak gepaard gaand met grove vormen van machtsmisbruik.

Door alle 14 melders tezamen werden in totaal 30 instellingen waar geweld werd ervaren bij naam genoemd. In tien instellingen werd 'slechts' één vorm van geweld ervaren door de melders, maar in 21 van de instellingen werden twee of meer vormen van geweld ervaren. Vijf instellingen werden door meer dan één melder genoemd als LVB-instelling waar geweld was ervaren. Daarnaast bleek uit de meldingen dat slachtoffers drie instellingen noemden waar volgens hen zelfmoord (regelmatig) voorkwam onder de jongeren.

3.2 Hoe heeft het geweld kunnen gebeuren?

Uit de meldingen van het meldpunt werd duidelijk dat de slachtoffers vaak niet geloofd werden wanneer zij vertelden over hetgeen zij meegemaakt hadden. Dit was niet alleen het geval bij de instelling zelf, maar ook bij andere instanties (politie, Bureau Jeugdzorg) en zelfs bij ouders/familieleden. Eén ouderpaar had zelfs gereageerd door te zeggen dat het de eigen schuld was van het slachtoffer. Eén slachtoffer (tijdvak 1) gaf in de melding aan dat zijn/haar vader hem/haar wel geloofde en actie had ondernomen om het kind uit de instelling te halen. Dit was gelukt met behulp van een voogd, en vervolgens was het slachtoffer overgeplaatst naar een andere instelling. Uit een andere melding, eveneens gedaan door een ouder, bleek dat de moeder een klacht had ingediend tegen de instelling en dat een gesprek had duidelijk gemaakt dat er geen wederzijds vertrouwen meer was tussen de partijen. Het kind was vervolgens weggegaan uit de instelling (naar verblijf bij moeder). Deze slachtoffers hadden geweld meegemaakt in het laatste tijdvak. In één melding (tijdvak 4) kwam naar voren dat ondanks dat de ouder melding had gedaan bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling, Bureau Jeugdzorg, een klacht had ingediend bij de desbetreffende instelling én aangifte had gedaan bij de politie, er nog steeds niet was gereageerd vanuit de officiële instanties.

Uit de meldingen bleek verder dat, als slachtoffers aan andere medewerkers vertelden over het geweld (mentor/voogd), zij vaak niet geloofd werden. Medewerkers zouden het volgens de slachtoffers ook voor elkaar opnemen en hun mond houden over het geweld dat plaatsvond. Medewerkers zouden dan tegen het slachtoffer hebben gezegd dat hij/zij loog. In één melding kwam een verhaal naar voren waarin een medewerker herhaaldelijk meeging met het slachtoffer naar het ziekenhuis in verband met een gescheurde kringspier. Het slachtoffer vertelde ook aan de medewerker hoe dit was veroorzaakt, maar de medewerker geloofde dit verhaal niet. Een ander slachtoffer, werd wel geloofd door de mentor. De mentor probeerde vervolgens ook voor het slachtoffer op te komen, maar zette uiteindelijk niet door, omdat andere medewerkers het verhaal niet geloofden.

Uit de meldingen bleek ook dat het vertellen over het geweld ('disclosure') vaak gepaard ging met nog meer geweld. Met betrekking tot het indienen van een officiële klacht over het gepleegde geweld bij de instelling bleek uit de informatie in de meldingen dat een aantal slachtoffers destijds wel geprobeerd had een officiële klacht in te dienen bij de instelling, maar dat de klacht veelal werd weggewuifd. Eén slachtoffer had, naar aanleiding van een melding aan de orthopedagoog en manager van de instelling, het voor elkaar gekregen dat hij/zij overgeplaatst werd naar een andere instelling (tijdvak 3). Twee slachtoffers hadden naar aanleiding van een klacht een schadevergoeding gekregen (tijdvak 1 en 2). Ook bleek uit de meldingen dat, als er gewerkt werd met een klachtenprocedure in de instelling waar de slachtoffers verbleven, zij hier vaak niet van op de hoogte waren. Eén slachtoffer beschreef verder dat de instelling een maatschappelijk werkster zou hebben gehad als vertrouwenspersoon, maar dat het slachtoffer deze persoon nog nooit had gezien. Slachtoffers hadden trouwens ook vaak pas na vele jaren (soms meer dan dertig jaar) de moed om actie te ondernemen, bijvoorbeeld door aangifte te doen bij de politie. Eén slachtoffer kreeg vervolgens te horen dat de zaak verjaard was. Eén slachtoffer zat ten tijde van de melding nog in een procedure om een klacht in te dienen tegen de instelling en een ander slachtoffer gaf aan niet te weten hoe aangifte kon worden gedaan.

Er waren vijf slachtoffers die het geweld destijds aan niemand gemeld hadden. De redenen waren dat ze geen familie hadden bij wie ze het konden melden, omdat ze bedreigd werden door de instelling als ze het zouden vertellen en omdat het volgens hen gepaard zou gaan met meer straf. Eén slachtoffer gaf als toelichting dat men in de instelling verwachtte dat het geweld stil gehouden zou worden. Eén slachtoffer beschreef in de melding zelfs dat het meldpunt van de commissie de eerste plek was waar hij/zij zijn/haar verhaal deed.

3.3 Wat zijn de gevolgen geweest?

Een aantal melders rapporteerde dat ze destijds op korte termijn lichamelijk letsel hadden opgelopen van het gepleegde geweld. Het letsel varieerde van gescheurde kleren en blauwe plekken tot aan een gescheurde kringspier en brandwonden. De melders beschreven weinig over of zij destijds voor het lichamelijk letsel werden behandeld. Het werd wel duidelijk dat alle slachtoffers op de langere termijn problemen hadden ervaren ten gevolge van het geweld. Alle melders rapporteerden problemen te hebben ondervonden met hun psychische gezondheid, zoals symptomen van DSM-stoornis(sen), gediagnosticeerde DSM-stoornis(sen) en suïcidaliteit. Daarnaast rapporteerden zes slachtoffers dat zij relationele problemen ervoeren. Eén van deze zes slachtoffers gaf aan dat de kleinkinderen ook merkten dat het slachtoffer anders was en een ander slachtoffer rapporteerde dat hij/zij niet met de partner over het meegemaakte geweld kon praten. Verder gaf één slachtoffer aan dat hij/zij de kinderen meerdere malen een corrigerende tik had gegeven en dat het slachtoffer het gevoel had dat dat voortkwam uit het vroegere gewelddadige gedrag van een instellingsmedewerker. Eén slachtoffer beschreef een specifieke partnerkeuze (d.w.z. partners die ook wat hadden meegemaakt; in verband met herkenning) en een opeenvolging van instabiele relaties. Ook bleken de slachtoffers als gevolg van het ervaren geweld slecht van vertrouwen te zijn en één slachtoffer meldde tevens dat de eigen kinderen uit huis waren geplaatst. Er kan geconcludeerd worden dat de slachtoffers vele problemen ervoeren in de relationele sfeer (zowel met intieme partners, als met kinderen en met kleinkinderen).

Tabel 2. Meldingen geweld.

Case	Geslacht	Leeftijd	Tijdvak geweld*	Aantal instellingen	Lichamelijke verwaarlozing	Lichamelijke mishandeling	Geestelijke verwaarlozing	Geestelijke mishandeling	Seksueel misbruik
1	M	70	1, 2	5	Ja (maandelijks)	Ja (wekelijks)	Ja (dagelijks)	Ja (wekelijks)	Ja (meerdere malen)
2	M	60	1, 2	4	Ja (onbekend)	Ja (dagelijks)	Nee	Ja (dagelijks)	Ja (wekelijks)
3	n.v.t.	67	1	5	Ja (onbekend)	Ja (onbekend)	Ja (onbekend)	Ja (onbekend)	Nee
4	M	55	2	3	Nee	Ja (dagelijks)	Nee	Ja (onbekend)	Ja (onbekend)
5	M	54	2	2	Ja (onbekend)	Ja (dagelijks)	Nee	Ja (onbekend)	Ja (maandelijks)
6	V	44	3	2	Ja (meerdere malen)	Ja (wekelijks)	Nee	Ja (dagelijks)	Ja (eenmalig)
7	M	44	2, 3	3	Nee	Ja (wekelijks)	Nee	Ja (wekelijks)	Ja (wekelijks)
8	M	42	3	3	Nee	Ja (dagelijks)	Nee	Ja (dagelijks)	Ja (onbekend)
9	M	31	3	3	Nee	Ja (wekelijks)	Nee	Ja (dagelijks)	Nee
10	M	29	3, 4	2	Nee	Nee	Ja (éénmalig)	Ja (dagelijks)	Nee
11	M	25	3	1	Nee	Nee	Nee	Ja (dagelijks)	Nee
12	M	Onbekend	4	4	Nee	Ja (wekelijks)	Nee	Ja (dagelijks)	Nee
13	M	19	4	1	Nee	Ja (éénmalig)	Nee	Ja (éénmalig)	Nee
14	V	29	Onbekend	3	Ja	Ja (wekelijks)	Ja (meerdere malen)	Ja (dagelijks)	Ja (meerdere malen)
Totaal					6 (42.9%)	12 (85.7%)	4 (28.6%)	14 (100.0%)	8 (57.1%)

* Opm. Tijdvak 1: 1945-1965, tijdvak 2: 1966-1985, tijdvak 3: 1986-2005, tijdvak 4: 2006-2018.

Ook ten aanzien van het aangaan van sociale contacten in het algemeen gaven vijf van de 14 slachtoffers aan dat zij naar aanleiding van het gepleegde geweld in het verleden problemen ondervonden in het latere leven. Slachtoffers gaven bijvoorbeeld aan niet met mensen om te kunnen gaan, in een isolement te zitten, moeite te hebben contacten te maken, mensen niet meer te vertrouwen, moeite te hebben mensen aan te kijken en een voorkeur te hebben voor mensen die ook iets hadden meegemaakt. Vijf slachtoffers ervoeren problemen in hun professionele leven (burn-outklachten, conflicten, onderbetaald worden, afgekeurd). Van zeven slachtoffers kon uit de meldingen worden opgemaakt dat zij professionele hulp hadden gezocht en/of hadden ontvangen. Hulp was bij deze slachtoffers pas na tien tot twintig jaar of zelfs na meer dan twintig jaar na het gepleegde geweld gezocht. Bij deze resultaten moet worden opgemerkt dat het bij veel meldingen onbekend bleef of slachtoffers hulp hadden gezocht en/of hadden ontvangen en, zo ja, wanneer. Twee slachtoffers beschreven in de meldingen echter ook niet open te staan voor hulp in verband met de slechte ervaringen met de hulpverlening die zij in het verleden hadden opgedaan. Een enkeling meldde het vertrouwen in mensen volledig te zijn verloren.

3.4 Continuïteit of discontinuïteit?

Als er vanuit een historisch perspectief naar de meldingen bij het meldpunt werd gekeken viel op dat over de eerdere tijdvakken (tijdvak 1, 2 en 3) vaker bredere combinaties (van drie of meer vormen) van geweld gemeld werden. Over tijdvak 4 werden deze bredere combinaties niet gemeld. Verder viel op dat over de periode sinds de eeuwwisseling (tijdvak 4) er alleen meldingen werden gedaan van lichamelijke en/of geestelijke mishandeling (niet van lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of van seksueel misbruik). Door het kleine aantal meldingen konden er verder helaas geen duidelijke verbanden gevonden worden tussen de tijdvakken en de frequentie of de aard van het geweld, of in de gevolgen ervan.

4. Discussie

Met betrekking tot de *aard* van het geweld is gebleken dat geestelijke mishandeling, en niet lichamelijke mishandeling, het meest voorkwam in de meldingen van de slachtoffers. Dit is tegen de verwachting op basis van onderzoek van Strand, Benzein en Saveman (2004) naar geweld richting *volwassenen* met een verstandelijke beperking en geweld jegens medewerkers door volwassenen met een verstandelijke beperking in. Strand e.a. (2004) concludeerden namelijk dat lichamelijke mishandeling het meest voorkwam. Resultaten van huidig onderzoek zijn wel in overeenstemming met eerder gedaan onderzoek door Sullivan en Knutson (2000) naar geweld in het speciaal onderwijs en literatuuronderzoek van Wissink e.a. (2012) naar seksueel misbruik onder minderjarigen die verblijven in een LVB-instelling. In beide onderzoeken werd ook de bevinding gedaan dat er meer verbaal geweld was dan fysiek geweld. Misschien speelt bij jongeren het psychische geweld (of geestelijke mishandeling) dus een prominentere rol, terwijl bij volwassenen het fysieke geweld (of lichamelijke mishandeling) meer op de voorgrond kan treden. Dit dient echter nader onderzocht te worden.

Over de *aard* van het geweld gepleegd door een medewerker kwam uit de resultaten van huidig onderzoek naar voren dat het geweld onder andere werd ingezet als het slachtoffer iets verkeerd deed (bijvoorbeeld praten wanneer dit niet mocht, eten niet opeten, etc.). Deze bevinding is in overeenstemming met resultaten van eerder gedaan onderzoek (Strand e.a., 2004; Tenneij & Koot, 2008) waarin ook werd gevonden dat geweld werd ingezet door medewerkers richting het slachtoffer als de persoon met een LVB niet meewerkte. Een mogelijke verklaring voor het toepassen van geweld door medewerkers richting de slachtoffers, vanwege hun 'verkeerde' gedrag, zou kunnen zijn dat er bij medewerkers voor de eeuwwisseling minder kennis aanwezig was over het op de juiste manier toepassen van dwang en drang bij mensen met een LVB (Moonen & Douma, 2016). Uit onderzoek van Adam en Allen (2001) was ook al gebleken dat medewerkers geïmproviseerde fysieke interventies

inzetten richting mensen met een verstandelijke beperking, wanneer zij 'challenging behavior' lieten zien. Het inzetten van geweld richting slachtoffers door medewerkers zou ook gezien kunnen worden als een dergelijke geïmproviseerde fysieke interventie. Een laatste verklaring voor het inzetten van geweld wanneer slachtoffers iets verkeerd deden zijn de resultaten van de onderzoeken van Knotter en collega's (2019) naar de attitude van medewerkers ten opzichte van geweld. Knotter en haar collega's (2019) vonden dat wanneer een team van medewerkers een afwijzende houding hadden ten opzichte van agressief gedrag er vaker hardhandiger werd opgetreden tegen het agressieve gedrag van cliënten. Het ontbreken van kennis over het toepassen van dwang en drang bij mensen met een LVB, het toepassen van geïmproviseerde fysieke interventies, mogelijk naar aanleiding van het ontbreken van kennis bij medewerkers, en een afwijzende attitude van een team van medewerkers ten opzichte van geweld, kunnen dus het geweld als reactie op 'verkeerd' gedrag verklaren.

Een bevinding in huidig onderzoek met betrekking tot de kenmerken van de *slachtoffers* van het geweld is dat meer mannen dan vrouwen die gedurende hun jeugd verbleven in (een) LVB-instelling(en) melding deden bij het meldpunt van de commissie. In eerder onderzoek werden voornamelijk vrouwelijke slachtoffers met een LVB gevonden (Adams & Allen, 2001; Emerson e.a., 2001; Furey, Granfield, & Karan, 1994; Wissink e.a., 2012). Hierbij moet opgemerkt worden dat deze laatstgenoemde onderzoeken een geheel andere opzet hadden dan huidige studie (d.w.z. in die onderzoeken werden alle kinderen die gebruik maakten van een zorgservice, of alle LVB-kinderen die in een bepaald gebied woonden en/of dossierdata onderzocht). In huidig onderzoek deden de slachtoffers van geweld vrijwillig melding van het geweld. Hierdoor is de steekproef niet een goede afspiegeling van de gehele populatie (maar betreft het een selectieve groep). Het is mogelijk dat mannelijke slachtoffers zich eerder melden bij een meldpunt. Aan de andere kant is het ook mogelijk dat mannelijke slachtoffers zich in ander eerder onderzoek juist minder hebben uitgelaten over eventueel ervaren geweld (vanwege een taboe), en dat er nu door recente aandacht voor het onderwerp bij deze mannen minder schroom is geweest om te melden. Vanwege de selectiviteit van de steekproef van deze studie kunnen er op basis daarvan geen uitspraken worden gedaan over de geweldservaringen van de gehele populatie jongeren met LVB in residentiele instellingen.

In overeenstemming met eerder gedaan onderzoek is in huidig onderzoek gevonden dat de *pleger* van het geweld ook vooral van het mannelijke geslacht was (Adams & Ellen, 2001; Emerson e.a., 2001; Tyrer e.a., 2006), iemand zonder verstandelijke beperking, een medewerker (Furey e.a., 1994; Halter, Brown, & Stone, 2007; Reiter, Bryen, & Shachar, 2007), en iemand in de directe omgeving van het slachtoffer (Reiter e.a., 2007; Strand e.a., 2004). Deze informatie biedt een heel voorzichtige plegerschets van het geweld dat gemeld is bij het meldpunt: een mannelijke medewerker of iemand in de directe omgeving van het slachtoffer zonder verstandelijke beperking.

Uit huidig onderzoek is verder gebleken dat meer dan de helft van de slachtoffers, naast geweld gepleegd door een medewerker, ook geweld had ervaren gepleegd door groepsgenoten. Emerson e.a. (2001) concludeerden naar aanleiding van hun onderzoek dat er een redelijke kans bestond dat een kind met een LVB in een groep zou worden geplaatst met een groepsgenoot die agressief gedrag zou vertonen (10-15%). Een verklaring voor het zich voordoen van agressie onder kinderen die samen verblijven in een instelling is dat kinderen met een LVB op grond van hun beperking en de sociale context, meer risico lopen op sociaal inadequaat gedrag wat in veel gevallen leidt tot verbale of fysieke reacties en conflictsituaties (Moonen & Douma, 2016). Kinderen met een LVB hebben een "kortere lontje" en een minder groot handelingsrepertoire dan leeftijdsgenoten zonder een LVB, maar ook dan leeftijdsgenoten met een LVB die uit een gunstigere opvoedingssituatie en sociale context komen. Dit vergroot het risico op situaties met agressie en geweld in de instellingen, met name tussen kinderen onderling (Moonen & Douma, 2016). Een andere mogelijke verklaring voor het tonen van geweld door een groepsgenoot, is de *cyclus van misbruik*. Deze cyclus van misbruik begint bij de pleger die eerst slachtoffer is geweest van geweld. Vervolgens ervaart deze persoon gevoelens van machteloosheid en agressie en daardoor ontstaat een behoefte aan vergelding. Dit leidt uiteindelijk tot

een risico om zelf misbruik te plegen bij anderen (Wissink e.a., 2012). In huidig onderzoek was er helaas te weinig achtergrondinformatie over de groepsgenoot-plegers bekend om na te kunnen gaan of er inderdaad een dergelijke cyclus van misbruik was. Toekomstig onderzoek zou zich hierop kunnen richten.

Over de gevolgen van het gepleegde geweld voor de slachtoffers is in huidig onderzoek gebleken dat er de helft van de slachtoffers lichamelijk letsel had als gevolg van het geweld. Dit aandeel is behoorlijk groter dan de percentages die in ander onderzoek zijn genoemd, namelijk 4% (Tenneij & Koot, 2008). Een andere bevinding is dat alle slachtoffers problemen ervaren met hun psychische gezondheid. Deze gevolgen bleken ook al uit eerder onderzoek van bijvoorbeeld Wissink e.a. (2012), alhoewel dat onderzoek alleen op jeugdige slachtoffers met een LVB van *seksueel* geweld in de (meer recentere) jeugdzorg gericht was. Wanneer, zoals in huidig onderzoek, de slachtoffers zelf bevroegd werden en er ook aandacht was voor de lange termijn gevolgen bleken alle slachtoffers van geweld later psychische problemen te ervaren. Moonen en Douma (2016) concludeerden al dat kinderen met een LVB over minder coping-vaardigheden beschikken om met (huiselijk) geweld om te kunnen gaan en dat daardoor de gevolgen vaak extra ingrijpend zijn. Op grond van de resultaten van huidig onderzoek kan geconcludeerd worden dat het geweld meegemaakt tijdens het verblijf als kind in een LVB-instelling vaak grote en blijvende gevolgen heeft in het leven van de slachtoffers.

Over de reacties op het geweld is uit voorliggende bronstudie gebleken dat er vaak geen of weinig actie werd ondernomen naar aanleiding van het gemelde geweld. De slachtoffers beschreven dat zij vaak niet geloofd werden door instanties en/of hun naasten als ze het geweld meldden. Dit is in lijn met een bevinding in onderzoek van Reiter e.a. (2007). Zij vonden in hun onderzoek dat er in het rechtssysteem minder vertrouwen was in meldingen en getuigenissen van mensen met een verstandelijke beperking, waardoor deze meldingen soms niet of minder serieus werden genomen en de kans op veroordeling kleiner was. Volgens Balogh e.a. (2001) zijn veroordelingen van plegers zelfs extreem zeldzaam in het geval van kinderen met een verstandelijke beperking. Dit idee dat meldingen van geweld door mensen met een verstandelijke beperking minder serieus werden genomen wordt tevens ondersteund door de resultaten op basis van informatie van medewerkers in het onderzoek van Wissink e.a. (2012). Medewerkers gaven namelijk aan dat één van de belemmeringen om melding te doen van seksueel geweld was dat medewerkers vaak niet wisten of het verhaal van het slachtoffer wel betrouwbaar was en dus overeind zou blijven. In onderzoek van Akbas e.a. (2009) naar seksueel misbruik bij volwassenen met een beperking werd genoemd dat de slachtoffers met een LVB de (juiste) verbale en sociale vaardigheden zouden missen om melding te kunnen doen van het gepleegde geweld. Dit betekende echter niet dat zij niet over het misbruik konden spreken, aldus Akbas e.a. (2009). Slachtoffers konden namelijk wel over het misbruik spreken, maar werden schijnbaar niet geloofd. Op basis van recent onderzoek van Spaan en Kaal (2018) naar slachtoffers met een LVB binnen het Nederlandse rechtssysteem werd ook geconcludeerd dat mensen met een LVB extra veel moeilijkheden ondervinden als zij aangifte willen doen van misdrijven die in het verleden zijn gebeurd. Slachtoffers zouden niet weten welke stappen zij zouden moeten zetten om aangifte te doen (zoals het maken van een afspraak). Daarnaast werd beschreven dat het huidige systeem verwacht dat slachtoffers hun verhaal snel en coherent kunnen vertellen. Echter, een slachtoffer met een LVB kan onsamenvattende verhalen vertellen en dit kan geregistreerd worden, waardoor slachtoffers minder serieus genomen kunnen worden. Tekortkomingen in verbale en sociale vaardigheden, maar ook moeilijkheden in de emotie-regulatie bij mensen met een LVB kunnen leiden tot misverstanden en uiteindelijk ook tot een verminderde bereidheid bij de slachtoffers om melding te doen. Daarnaast is er in het rechtssysteem te weinig kennis van mensen met een LVB waardoor slachtoffers met LVB niet herkend worden. Tot slot hebben de meeste slachtoffers met een LVB ook ondersteuning nodig om aangifte te kunnen doen en lukt het ze niet zelf. Ditzelfde zou kunnen gelden voor het doen van meldingen, en dit kan het naar verhouding lage aantal meldingen bij het meldpunt van de commissie betreffende de LVB-sector verklaren.

Als het gaat om geloofwaardigheid van slachtoffers met een LVB in het rechtssysteem hebben overigens niet alle studies even 'hopeloze' resultaten gevonden. Spaan en Kaal (2018) noemden in hun onderzoek het onderzoek van McAfee, Cockram en Wolfe (2001) en het onderzoek van Bottoms, Nysse-Carris, Harris en Tyda (2003). In beide onderzoeken vonden de onderzoekers dat de politie een gunstige dispositie had tegenover slachtoffers met een (L)VVB. Slachtoffers werden wel geloofd en de plegers met een (L)VVB slachtoffer kregen zelfs een zwaarder vonnis. Dit zijn echter geen onderzoeken die in Nederland zijn uitgevoerd. Deze bevindingen lijken tevens de meerderheid tegen te spreken van onderzoeken die negatieve invloeden en barrières vonden voor mensen met een LVB die meldingen deden en/of verhoord werden in politieonderzoek.

Met betrekking tot de frequentie van het gepleegde geweld waren bijna alle slachtoffers, op één na, dagelijks blootgesteld aan het geweld. Daarnaast lieten de resultaten van voorliggend onderzoek zien dat een vijfde deel van de slachtoffers in de meldingen (21.4%) ook al bekend was met geweld in de thuissituatie. Dit is in overeenstemming met eerder gedaan onderzoek. Meerdere onderzoekers concludeerden dat geweld zelden incidenteel van aard is (Adam & Ellen, 2001; Furey e.a., 1994; Reiter e.a., 2007; Tenneij & Koot, 2008; Wissink e.a., 2012). Sommige onderzoeken gingen alleen over seksueel misbruik (Furey e.a., 1994; Wissink e.a., 2012; 2017). Wissink e.a. (2012) noemden bijvoorbeeld in hun onderzoek dat 52% van de slachtoffers van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag binnen de LVB-instelling eerder slachtoffer was geweest van mishandeling, inclusief seksueel misbruik. De reden dat slachtoffers volgens Akbas e.a. (2009) vaker slachtoffer zijn geweest van geweld en ook herhaaldelijk in verschillende instellingen gedurende hun jeugd, is omdat kinderen met een verstandelijke beperking, en een geschiedenis van geweld, vatbaarder zijn voor mensen met onzuivere motieven. Mensen met onzuivere motieven selecteren mogelijk kinderen met een geschiedenis van geweld als hun slachtoffer, omdat zij er vanuit gaan dat zij minder snel geloofd worden. Vaak realiseren slachtoffers zich ook niet dat het gedrag dat plegers laten zien strafbaar is. Briggs (2006) concludeerde tevens in haar onderzoek dat kinderen met een verstandelijke beperking kwetsbaarder zijn voor de risico's van drugs, geweld, psychologisch pesten, pornografie en seksueel misbruik op zowel scholen als thuis. Ook gaf Briggs (2006) aan dat er behoefte was aan speciale bescherming van deze doelgroep, omdat zij niet door konden hebben dat het misbruik verkeerd was, hun rechten niet kenden om misbruik te melden en werden beschouwd als onbekwame getuigen bij rechterlijke procedures. Briggs pleitte ervoor dat deze jongeren meer getraind zouden worden in het herkennen van wat 'normaal' gedrag is en wat niet, oftewel, van wat de grenzen zijn van toelaatbaar seksueel gedrag. Dit bevestigt ook de kwetsbaarheid van de doelgroep. En daarbij lijkt er vaak 'revictimization' te zijn, niet alleen voor seksueel misbruik, maar mogelijk voor alle vormen van geweld. Het is ook gebleken dat er vaak een cyclus van geweld is (World Health Organization, 2007).

In voorliggende bronstudie werden regelmatig combinaties van geweld gevonden. Sullivan en Knutson (1998) concludeerden dat, van alle groepen kinderen, kinderen met een verstandelijke beperking de ernstigste combinaties van fysiek en seksueel misbruik hadden ervaren. Het voorkomen van ernstige combinaties van geweld ten aanzien van kinderen met een verstandelijke beperking werd tevens bevestigd in onderzoek van Akbas e.a. (2009). Een verklaring voor de veronderstelde sterkere blootstelling aan meerdere en heviger vormen van geweld van kinderen met een LVB is dat kinderen met een LVB meer afhankelijk zijn van ondersteuning van volwassenen dan kinderen zonder een verstandelijke beperking. Vaak is er een diepgeworteld vertrouwen in de medewerker als autoriteitsfiguur, waardoor de persoon met een LVB sneller geneigd is om te doen wat van hem of haar gevraagd wordt (Wissink e.a., 2012). Afhankelijkheid van de geboden zorg en een verschil in cognitief niveau tussen de persoon met een LVB en medewerker zorgt er waarschijnlijk voor de kwetsbaarheid en verminderde weerbaarheid van mensen met een verstandelijke beperking, en dit geldt nog sterker voor kinderen.

4.1 Beperkingen

In voorliggend onderzoek was sprake van een kleine steekproef ($N = 14$) waardoor het onmogelijk is om uitspraken te doen over de gehele populatie kinderen die verbleven in LVB-instellingen gedurende de periode van 1945 tot 2018. Naast de kleine steekproef waren er weinig vrouwen die gemeld hebben, waardoor de resultaten mogelijk minder generaliseerbaar zijn naar vrouwen. Verder is een groot deel van de algehele groep jongeren met een LVB mogelijk niet in huidige studie meegenomen, omdat het in huidig onderzoek ging om minderjarigen die verbleven in LVB-instellingen in plaats van om minderjarigen met een LVB die verbleven in (allerlei soorten) jeugdzorg instellingen. Kinderen met een LVB kunnen namelijk ook worden opgenomen in instellingen in de algemene jeugdzorg, pleegzorg, justitiële jeugdinrichtingen, geestelijke gezondheidszorg, gesloten jeugdzorg, etc. Landelijke cijfers over de verdeling over deze verschillende typen instellingen zijn onbekend, omdat het al dan niet bestaan van een (licht) verstandelijke beperking binnen instellingen helaas niet altijd (goed) geregistreerd wordt (Moonen & Douma, 2016).

Verder is het onduidelijk of mensen met een LVB die geweld hebben meegemaakt minder vaak melding doen van geweld of dat er minder geweld is gepleegd in deze sector. Het is namelijk aannemelijk dat bepaalde kenmerken van mensen met een LVB ervoor gezorgd hebben dat het lastiger is om meldingen te doen. Kenmerken van mensen met een LVB zijn bijvoorbeeld: minder groot handelingsrepertoire (dan kan gedacht worden aan slachtoffers die niet weten hoe ze een klacht in moeten dienen), niet beschikken over de juiste verbale vaardigheden (en daardoor wellicht afzien van het doen van een melding) en meer afhankelijk zijn van ondersteuning van volwassenen dan mensen zonder een verstandelijke beperking. Daarnaast zou mee kunnen spelen dat slachtoffers geen melding durven te doen in verband met hun negatieve ervaringen in LVB-instellingen, wanneer zij het geweld destijds wel meldden. Om die redenen is het kleine iaantal (vergeleken met meldingen vanuit andere sectoren) wellicht misleidend en kunnen er geen uitspraken over de prevalentie gedaan worden.

Een andere tekortkoming aan huidige studie is dat de informatie in de meldingen (gegeven door de slachtoffers die zich meldden) vaak niet voldoende inzage kon bieden met betrekking tot alle factoren waarin wij geïnteresseerd waren. Informatie over de plegers (leeftijd en geslacht) en informatie met betrekking tot enkele kenmerken van het slachtoffer zelf (IQ en eventuele comorbiditeit) ontbrak bijvoorbeeld vaak. Over de bredere context (van de instellingen) was ook veel onbekend en het bleef vaak onduidelijk hoe een instelling te kenmerken was. Hierbij kan gedacht worden aan hoeveel kinderen er verbleven in de LVB-instelling en hoeveel medewerkers er aan het werk waren per dienst. Daarnaast bleef het bijvoorbeeld onduidelijk met welke methode de instelling werkte en wat de scholing en kennis was van de medewerkers ten aanzien van mensen met een LVB. De cultuur op de werkvloer en de attitude ten opzichte van geweld van de medewerkers die werkzaam waren binnen de instelling van het gepleegde geweld bleef tevens onbekend vanuit de informatie in de meldingen. Archiefmateriaal zou wellicht wat meer informatie kunnen geven met betrekking tot de bredere context waarin het geweld kon plaatsvinden.

Ondanks deze beperkingen worden de resultaten van huidig onderzoek gezien als een toevoeging aan de bestaande literatuur naar geweld bij kinderen in LVB-instellingen. De resultaten van voorgaand wetenschappelijk onderzoek op dit terrein betroffen namelijk met name resultaten op basis van informatie over volwassenen, en met een VB, of er werd geen onderscheid gemaakt in de diverse typen geweld en/of slechts gekeken naar één type geweld (Horner-Johnson & Drum, 2006; Reiter, Bryen, & Shachar, 2007; Sullivan & Knutson, 2000; Van der Put, Asscher, Wissink, & Stams, 2014; Wissink, Van Vugt, Moonen, Stams, & Hendriks, 2015). Op basis van deze eerdere onderzoeken werd dan wel vaak geconcludeerd dat mensen met een (L)VB een risicogroep vormden. In zijn algemeenheid is er naar verhouding in eerder onderzoek veel minder aandacht geweest voor 1) minderjarigen, 2) met een LVB, 3) als slachtoffers van zowel fysiek, seksueel en/of psychisch geweld binnen residentiële instellingen. Huidig onderzoek zorgt met juist die insteek voor een aanvulling op de beschikbare kennis op dit gebied.

Een sterk punt aan huidig onderzoek is verder dat er gekeken is vanuit de beleving van slachtoffers, met daarbij specifieke aandacht voor de gevolgen op de langere termijn voor het slachtoffer. Op basis van de beschikbare literatuur over dit onderwerp werd er met name informatie gekregen over de plegers van geweld (Adams & Ellen, 2001; Emerson e.a., 2001; Furey e.a., 1994; Halter, Brown, & Stone, 2007; Reiter e.a., 2007; Strand e.a., 2004; Tenneij & Koot, 2008; Tyrer e.a., 2006) en was er weinig bekend over de slachtoffers. Door het kwalitatieve karakter van huidig onderzoek zijn er nieuwe resultaten naar voren gekomen die een verdieping geven aan de kennis over minderjarigen die verbleven in LVB-instellingen. Huidig onderzoek geeft bijvoorbeeld enig inzicht in de aard van het geweld richting slachtoffers gedurende hun kindertijd en in verschillende LVB-instellingen en in de ingrijpende gevolgen van het gepleegde geweld voor het verdere leven van de slachtoffers.

4.2 Samenvattende conclusies

De huidige bevindingen schetsen een beeld van kwetsbare kinderen met een LVB (die in dit geval verbleven in een OBC/voorloper van de OBC's) die het slachtoffer werden van geweld. Door de kleine steekproef en andere methoden bij andere doelgroepen kan helaas niets gezegd worden over de (relatieve) prevalentie van geweld binnen deze doelgroep. Echter, de veronderstelde kwetsbaarheid van de doelgroep en de afhankelijkheid van volwassenen en autoriteitsfiguren verklaren mogelijk de hevige combinaties van geweld en het herhaaldelijk voorkomen van geweld richting kinderen met een LVB, zoals beschreven in de meldingen. Daarnaast lijkt er een redelijke kans dat de jongeren met een LVB in een groep verbleven met één of meerdere gewelddadige groepsleden. Daar komt nog eens bij dat, wanneer deze kwetsbare kinderen met LVB daadwerkelijk slachtoffer werden van geweld, het vaak onduidelijk was (en is) voor hen hoe zij een klacht in moesten dienen. Als zij de juiste wegen hiervoor toch vonden, en de 'gebruikelijke' en extra (als gevolg van de LVB) obstakels voor het melden daarvoor hadden overwonnen werden de klachten van mensen met een LVB helaas vaak niet serieus genomen of weggewuifd. Ook lijkt er geen systematische registratie van geweldsincidenten te zijn bij instellingen. Dit, ondanks de vaak verstrekkende gevolgen voor de slachtoffers, zoals zowel het lichamelijk letsel direct na het geweld, maar met name ook de psychische gevolgen die alle slachtoffers in de meldingen bleken te ondervinden in hun latere leven.